

'Yetişkinler hayatı ıskalamış olabilir ama gençler için hâlâ umut var'

Genç yetişkinlere hitap eden "Z Yalnızlığı" romanının yazar Neslihan Acu ile gençlerin sorunlarını, sırtlarında taşıdıkları yükleri ve yalnızlıklarını konuştuk, suçlular bulup masaya yatırdık. Acu'ya göre eğitim sisteminin olumsuzluğu söz konusuysa, gelmiş geçmiş tüm iktidarlar kadar aydınımız, entelimiz de suçlu...

■ Genç yetişkin kategorisindeki "Z Yalnızlığı" adlı kitabın ON8 Kitap etiketiyle çıktı. Böyle birkaç yayınevi dışında genç yetişkinlere yönelik kitap yayınlayan bizde pek yok gibi...

Aslında bu türden çok roman çevrilip yayımlanıyor ama 'genç-yetişkin' diye etiketlenmedikleri için arada kayıyorlar sanırım.

■ Sen nasıl karar verdin yazmaya?

Bu türün iyi bir okuyum. Gençleri seviyorum ve yaşam ilerledikçe onları daha iyi anladığımı hissediyorum. Gençlik, dünyaya doğrudan baktığımız, bu yüzden gözlerimizin yandığı, nefesimizin kesildiği, her türlü yaralanmaya müsait olduğumuz bir dönem. En yalansız dolansız çağımız. Bizim ülke gençliği de zaten iyice bahtsız, dolayısıyla yazacak şey çok. Genç olmanın olağan acılarının üstüne, korkunç bir eğitim sisteminin, sevgisizliğin, evde ya da sokakta sıkıntıları ekleniyor bizde. Gençlerin mutsuzluktan ölmesi kadar korkunç bir şey yok. Genç edebiyatını işte bu nedenlerle de çok önemsiyorum.

■ Memlekette yaşananlar çocuk ve genç kitaplarına pek yansımıyor. Korumaya mı çalışıyor gençleri, yoksa sansür korkusu bizi oto-sansür mi sevk ediyor?

Ensest, aile içi şiddet, yalnızlık, iletişimsizlik, eşcinsellik, tecavüz gibi konuları cesaretle ve dürüstlikle ele alan birçok yabancı roman yayımlandı. Ama bizim yazarları soruyorsanız, haklısın.

■ Neler yazılmalı sence?

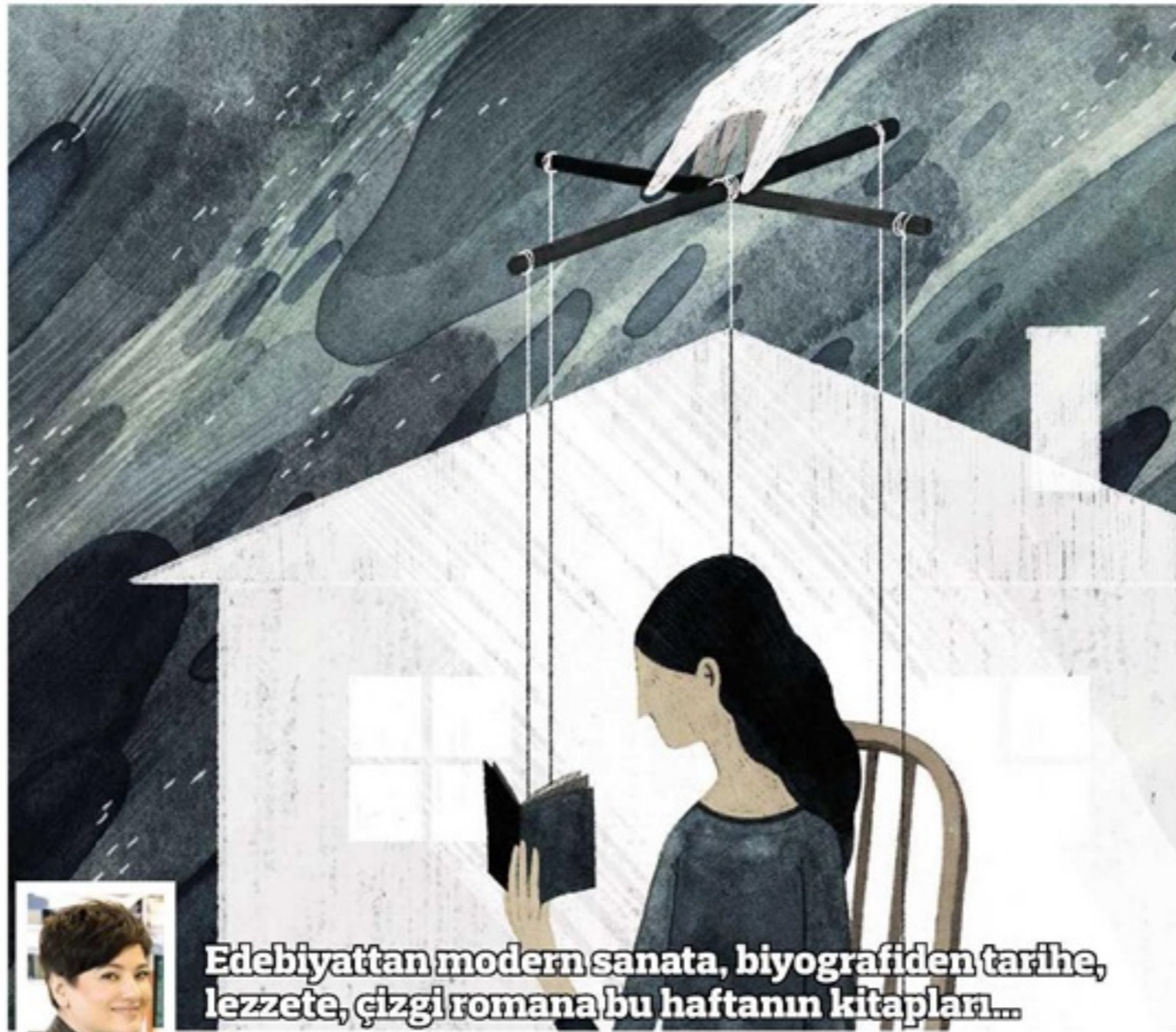
Türkiye karanlık bir dönemden geçiyor. İstisrar, baskı, şiddet, çocuk yaşta evlendirilmek ya da çalıştırılmak, uyuturucu; ne ararsanız var... Gelir seviyesi yüksek ailelerin çocukları da mutlu değil. Tüketim girdabında boğuluyor; duygusuz, sorumsuz, vicdansız bireyler haline geliyorlar. "Para"nın her şeye ilac sandığı, rekabete dayalı yaşam tarzının bir sonucu bu.

■ Hep mi böyleydi?

Bu ülkenin en büyük kaybı, köy enstitüleri modelinin terk edilmiş olması. Çöküş o zaman başladı. Köy enstitülerinden mezun birçok insanla tanıştım; ileri yaşlarına rağmen canlı, genç ruhlu, neşeli, yaratıcı, ellerinden her iş gelen kişilerdi. Matematik de biliyorlardı, toprağı ekip biçmeyi de. Keman da çalıyorlardı, yemek de pişiriyorlardı. Olması gereken sistem budur; çocuklara çok yönlü eğitim verilir, çocuğun neşesi, hayatı sevinci yok edilmez. Köy enstitüleri sürseydi, organik tarım, deniz ürünleri, turizm konularında dünyanın sayılı ülkelerinden biri olurduk. Bunda gelmiş geçmiş tüm iktidarlar suçlu. Aydınımız, entelimiz de öyle... Lafa "eğitim" diye başlayacak olsan hemen kaçarlardı, çünkü nefret ederler böyle "banal" konulardan. "Parayı bastırıldığında çocuğumu yollayabileceğim şahane okullar var nasılsa; gerisinde bana ne?" derler. Tam bir sömürgeci aydını kafası. Bu günlere de zaten böyle geldik; uyduruk siyasetçiler, kibirlili aydınlar, tüketim manyağı insanlarla. Nasıl düzelir, bilmiyorum. Biz göremeyiz, o kesin.

■ Büyürken hem deli gibi hayata karışmak istiyorsun hem de ne olduğunu tam kestiremediğin bir şey seni kabuğunda kalmaya zorluyor. "Z Yalnızlığı"nu bu açıdan anlatır mısın?

Romanın kahramanı Serap, fazlaca duyarlı bir kız. En yakın arkadaşı sınav stresi yüzünden intihar etmiş, onu unutamıyor. Sağlıklı bir aile ortamı yok, okul ortamı da berbat. Sevgisizlik ve rekabetin ortasında sıkışıp kalmış; yolunu sevgileriyle buluyor. Karşısına çıkan iyi insanlara

Yazarın önceki kitapları arasında, "İyi Tanrının Çocukları", "Artık Ayrılsak Diyorum", "Kuzgunun Sarkası" ve "Meltem K'yı Kim Oldurdu" sayılabilir.

Gülenay BÖREKÇİ
gborekci@cyh.com.tr

Edebiyattan modern sanata, biyografiden tarihe, lezzete, çizgi romana bu haftanın kitapları...

Bu hafta ne okusak?

da midye gibi yapıyor. Bir de kitaplara, filmlere sağlıyor. Ailesi parasız olduğundan, insanların ancak satın aldıklarıyla var olabildiği bu tüketim dünyası, ona kendini "bir hiç gibi" hissettiriyor. Oysa tek amacı, mutlu olmak!

'100 BİN TAKİPÇİ, GERÇEK BİR ARKADAŞIN YERİNİ TUTAMAZ'

■ Bir de "gerçek" bir arkadaşı olsun istiyor. Gerçek arkadaş hayatta neyin eksikliğini giderir, hangi kırıkları onarır? Şöyle söyleyeyim; kendilerini sosyal medyadaki takipçi sayısıyla tanımlayan günümüz gençleri, sahici arkadaşlıklar da kuramıyor. Mutsuzluklarının bir nedeni de bu. İnsan, beğenilmek, takdir edilmek ister ama anlaşılmalı daha çok ister. Ve 100 bin takipçi bile, seni gerçek bir arkadaş kadar anlayamaz.

■ Yetişkinlerin de böyle bir sorunu yok mu? Biz de güvenmekte, yüreğimizi açmakta zorlanıyoruz... Hem de nasıl var! Hasarlı gençlik dönemi yaşamış olanlar, sonradan kendilerini tümüyle korumaya alıyorlar. Geçmişte çok fazla acı çektikleri için, artık kimse onlara ilişmesin istiyorlar. Bu nedenle kalpleri küfleniyor, bir nevi zombiye dönüşüyorlar. Ama benim gibiler de

var; acı çekmiş olsalar bile insanlardan korkmamayı seçen, anlamaya çalışanlar. Ben, bu yüzden yazar oldum. Sonuçta hepimizde büyük bir "kötülük" potansiyeli var. Fakat çok büyük bir iyilik potansiyelimiz de var. Çocukları eğitmek değil öğretmek için dizayn edilmiş okullar, şiddete başvuran aileler, sevgisiz yetişkinler çocukların içinde iyi ne varsa öldürüyor. Evet, kendileri hayatı ıskalamış, bozuk para gibi harcamış olabilir ama gençler için hâlâ umut var.

'EĞİTİM SİSTEMİ 40 YIL ÖNCE DE KÖTÜYDÜ, BUGÜN DE KÖTÜ'

■ Hayatta insana esas gereken şeylerin okullarda öğretildiğini yazmıştım bir keresinde. Sen, bunları aslında birbirimizden öğrendiğimizi söylüyorsun. Bir birey olarak yola çıktığında neyi bilmeyi çok istedin? Yaşamın "büyüleyici" bir deneyim olduğunu... Biz çok korkutulduk. "Yüreğimizin sesine" kulak tıkamamız ve hep bir kurallar silsilesine uymamız istendi bizden. Liseyi birincilikle bitirmiştik ama zırcıldık. En zor kimya formüllerinin içinden çıkabiliyordum ama günlük hayatta tam bir elehtim. Keşke okulda hayata dair şeyler de öğretilseydi. İlk yarımda mesela ya da toprağı bir şey ekip biçmek... Dünyayla ve diğer canlılarla doğru iletişim kurmayı, saygı duymayı, anlamayı keşke daha önce öğrenebilseydik. Bunları sonradan el yordamıyla öğrendik; kitaplardan, filmlerden, arkadaşlardan...

■ Bence bazı şeyler iyi ki okulda öğretilmiyor, çünkü o zaman onları da yanlış öğrenirdik belki...

Haklısın. Öğretmek, öğrenmek özgür süreçler olmalı, dayatma içermemeli. Bizdeki eğitim sistemi 40 yıl önce de kötüydü, bugün de kötü. Sadece şekli farklılaştı.

■ Cumhuriyet'in ilk dönemleriyle bugünü karşılaştırırsan, ne söylersin, nerelerde hata yapıldı?

40 yıl önce laik ama özgürlüğe izin vermeyen, katı bir sistem vardı. Askeri okula okuyormuş gibi sürekli "Hazır ol, rahat!" komutları duyurduk. Öğretmenler ürkünç bir disiplinden yanaydı; tartışmak, fikirleri sansürlü ortaya sermek mümkün değildi. Yerdin tokadı, soluğu disiplinde alırdın. Tarih, coğrafya, edebiyat hep "resmi versiyon"du, gerçek anlatılmazdı. Zaten sistem ezberle dayalıydı. Şimdi de dini eğitim gelip çıktı işte. Eğitim artık ticari bir mevzu gibi görülüyor, her taraf özel okul dolu! Pahalı ama kötü okullar. Devlet okulları ise Allah'a emanet! Dediğim gibi, tümüyle çağdışı, yararsız, faydasız bir sistem!

'TÖRKÜS KÖY ENSTİTÜLERİNİ TERK ETMEMİZLE BAŞLADI'

■ Başta konuştuğumuz meseleye dönersek; gerçek arkadaş bir kitap da olabilir mi? Yani genç bir insan aslında hiç de yalnız olmadığını bir kitaptan öğrenebilir ve onun sayesinde büyüyebilir mi? Kesinlikle. Ben hayatta ne öğrendiysem, kitaplarla filmlerden

öğrendim. Çok kitap okuduğunda hayata farklı bakar, insanlara farklı yaklaşırsın. Empati duygun gelişir, daha anlayışlı, cesur olursun. Bu da insanı kaçınılmaz olarak daha fazla "yaşamaya" iter. Bizde "insan ya beceriksiz bir kitap kurdu olur ya da kurnaz bir hayat insanı" şeklinde bir yanlış var; çok okuyan aşağılanıyor. Oysa hem kitaplarla dost olup hem de hayatın üstesinden gelebilmek mümkün. En sakat düşünce de iyi filmlerin, müziklerin, kitapların sadece yüksek gelir grubundan, pahalı eğitim almış insanların hakkı sayılması.

■ Hep mi böyleydi?

Bu ülkenin en büyük kaybı, köy enstitüleri modelinin terk edilmiş olması. Çöküş o zaman başladı. Köy enstitülerinden mezun birçok insanla tanıştım; ileri yaşlarına rağmen canlı, genç ruhlu, neşeli, yaratıcı, ellerinden her iş gelen kişilerdi. Matematik de biliyorlardı, toprağı ekip biçmeyi de. Keman da çalıyorlardı, yemek de pişiriyorlardı. Olması gereken sistem budur; çocuklara çok yönlü eğitim verilir, çocuğun neşesi, hayatı sevinci yok edilmez. Köy enstitüleri sürseydi, organik tarım, deniz ürünleri, turizm konularında dünyanın sayılı ülkelerinden biri olurduk. Bunda gelmiş geçmiş tüm iktidarlar suçlu. Aydınımız, entelimiz de öyle... Lafa "eğitim" diye başlayacak olsan hemen kaçarlardı, çünkü nefret ederler böyle "banal" konulardan. "Parayı bastırıldığında çocuğumu yollayabileceğim şahane okullar var nasılsa; gerisinde bana ne?" derler. Tam bir sömürgeci aydını kafası. Bu günlere de zaten böyle geldik; uyduruk siyasetçiler, kibirlili aydınlar, tüketim manyağı insanlarla. Nasıl düzelir, bilmiyorum. Biz göremeyiz, o kesin.

YALNIZLIK

Sevilmemek, anlaşılammak. Sevememek, anlayammak. Bağ kurammak.

TÜKETİM

Modern çağın dini. Tapınakları da AVM'ler. Daha çok tüketenin daha çok insan sayıldığı acımasız bir düzen.

YARATICILIK

İçinde taşıdığı cevherleri gün ışığına çıkar-

Neslihan Acu ile Z şifreleri

mak... Ruhuna kazı yapmak. Bir şeyi başkalarının dikte ettiği şekilde değil, içinden geldiği gibi yapmak. Herkesin gittiği yollardan değil, başka yollardan yürümek. Yol yoksa, yeni yol açmak.

ARKADAŞLIK

Paylaşmak. Birlikte sevinmek ve üzölmek...

Sohbet etmek. Sıcaklık.

AŞK

Delilik hali. Ölüm korkusunu bastıran tek şey.

UYUMSUZLUK

Kurallara uyma güçlüğü çekmek, öte yandan kendi kurallarını koyacak kadar güçlü

olammak ve dolayısıyla kapana kısılmış bir halde, doğru düzgün ilişkiler kurmadan yaşamaya debelenmek.

SOSYAL MEDYA

Yalan dolan. Sahte dünyalar. İmajlar alemi.

MUTLULUK

Sevdiğini, anlaşıldığını, sevdiğini, anladığını hissettiğin o an.